

Astrid Crijns Sommer Muzenlaan 126 6411 AH Heerlen

Februari 2012

Herinneringen aan Wereld Oorlog II en de bevrijding

Toen het Duitse leger op 10 mei 1940 Nederland binnen viel was ik bijna 12 jaar (geboren 1928) en woonde met mijn ouders en broer Paul in de Hamerstraat 25 te Heerlen.

Het werd een sombere tijd en niemand had het vermoeden dat de bezetting 5 jaar zou duren! Alles werd schaars! Er werden levensmiddelen bonnen uitgedeeld en punten voor textiel. Met mijn vriendin Mia reden we op de fiets naar een boerderij in Voerendaal om daar melk te halen, die wij in blauw geëmailleerde kannen aan het stuur hingen. Op weg naar Voerendaal via kasteel Terworm en verder langs de spoorlijn kwamen wij voorbij weilanden. Daar waren Duitsers in tenten gelegerd en in het voorbij fietsen werden wij weleens nagefloten. Wij waren enigszins bang en gingen er snel vandoor.

Mijn vader had boeren familie in Schinnen en daar mocht hij 1x per maand spek, eieren, bloem en boter komen halen, maar dan wel in ruil voor textiel punten. Dan was er feest, pannenkoeken werden gebakken en konden we nog eens heerlijk smullen!

De Joden moesten sterren dragen. In de Hamerstraat woonde een Joodsecht paar Horn. Meneer Horn schaamde zich voor deze ster en droeg altijd een regenjas over zijn arm om hem te verbergen. Zij zijn later gedeporteerd en wij hebben nooit meer iets van hen gehoord. Wij wisten toen nog niet wat dit betekende!

Als je 's-avonds met je ouders naar vrienden in de stad liep leek Heerlen wel een spookstad. Alle ramen moesten verduisterd worden, geen lichtstraal mocht naar buiten. Van textielpunten werden beddenlakens gekocht geïmpregneerd en dan tot regenjassen verwerkt. Schoenen in de etalage hadden allemaal dezelfde kleur en waren veel te smal.

Naar school, alleen voor meisjes in de Klompstraat, lagere en Mulo, ging ik steeds te voet via Lindeplein, Heilig Hartplein,

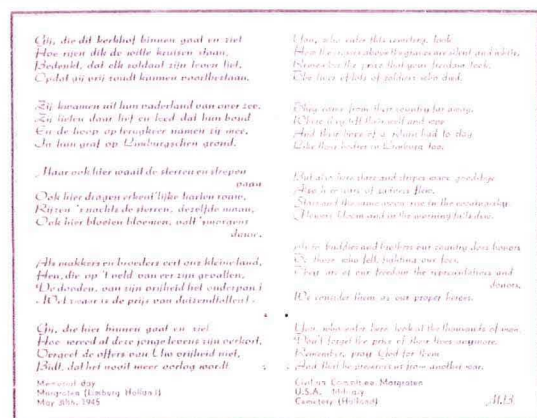
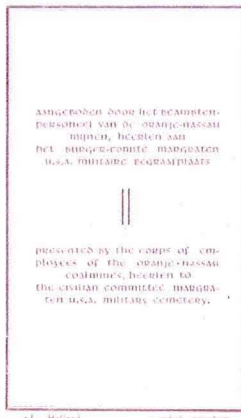
Terworm

Vader en moeder Sommer

Zoon Sommer (rechts) met zijn Joodse vriend Horn (regenmantel verdekt de Joodse Ster).

Markt enz. Het voordeel is geweest dat ik als 80-plusser nog met de IVN wandelingen mee kan.

Ook de Hamerstraat werd op een gegeven moment van brandbommen voorzien, gelukkig lagen er zandzakken voor het keldergat. Aken werd door vliegtuigen vanuit Engeland aangevlogen en enkele dropten hun bommen te vroeg zodat ze bij ons terecht kwamen.

Later op de avond hoorden wij dat Aken in lichterlaaie stond en inderdaad konden we via ons platdak de vuurzee goed zien. Op het kerkplein is ook een bom gevallen. Mevrouw Keulartz van de slager daar heeft toen een oog verloren. Ik was op dat ogenblik bij mijn vriendin Mia in de Oranje Nassaustraat hoek Dautzenbergstraat op bezoek. Opeens luchtalarm en wij allen de kelder in. De grond schudde en alles trilde, wij ook. Ik kon dus niet naar huis en bleef logeren. De volgende morgen, op weg naar huis, zag ik van Schunck Glaspaleis alleen nog maar het paleis, want rondom het gebouw lag alles vol glas

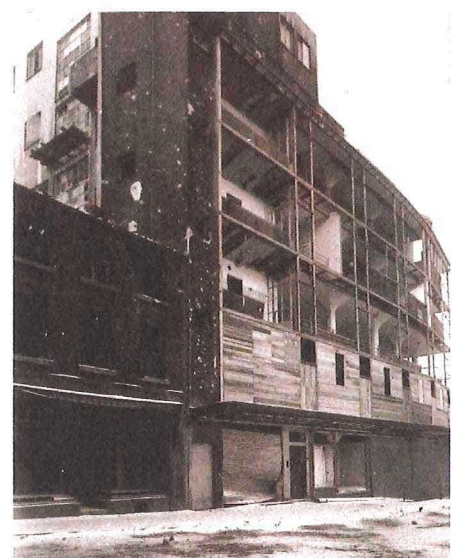
Nadat de Duitsers Nederland, België en Frankrijk bezet hadden klonk via de radio (die wij later moesten inleveren) het lied "wir fahren gegen England".

Het Engelse leger had een vloot met torpedobootjagers opgebouwd en lag in het Kanaal Noord-en Oostzee op de loer naar Duitse onderzeeërs die zij wilden torpederen. Als eerste werd een Engelse onderzeeboot met 2.200 jonge mariniers aan boord getorpedeerd. Geen overlevenden. Nu kwam de revanche. De kapitale onderzeeër "De Bismarck" die nooit zou kunnen vergaan werd na vele omwegen ook getorpedeerd. Met meer dan 2.000 jongen soldaten aan boord ging ze ten onder. Laatst heb ik nog de film op TV gezien over de ondergang daarvan, het waren indrukwekkende, afschuwelijke beelden. Drie overlevenden, oude Duitsers die gered waren, voerden het woord.

De bevrijding

Toen zagen wij opeens de Amerikanen met tanks de Welterlaan opkomen, langs de Hamerstraat richting Benzenraderweg. Iedereen vertelde het door en liep de straat op, wij als kinderen ook. Dat had ons het leven kunnen kosten, want plotseling werd er vanuit de Kweekschool op het Bekkerveld geschoten door enkele terugtrekkende Duitse soldaten. De scherven vlogen ons om de oren en we zijn een huis ingevlucht. Onze ouders kwaad toen zij dit hoorden, maar al ben je op de 13^e geboren, heb ik toch geluk gehad.

Heerlen werd Rest-Center. Als de soldaten van het front kwamen konden ze in Heerlen even uitrusten, op adem komen. In de voormalige Hema konden ze donuts eten, naar

Boven; Schunck na 1 januari 1945, bom inslag in de St. Pancratiuskerk.

de kapper gaan en bij Verheugen ijs eten samen met een glas cola. Ook werd er gedanst in het Glaspaleis, maar daar was ik te jong voor. Lunchroom Verheugen, oftewel "The Sugar Bowl". Vele Heerlenaren waren ook gastvrij voor onze bevrijders. Zij werden vaker bij families uitgenodigd, zo ook bij ons thuis. Mijn broer, die 3 jaar ouder was, sprak behoorlijk Engels en bracht soldaten mee.

Die vleiden zich dan op

de chaise longue een pijp rokend gevuld met clean tabak en zeiden: "It feels like home". Mijn moeder hield natuurlijk toezicht.

De Heerlense straten werden overspoeld met tanks die ineens vertrokken, het Ardennen offensief was begonnen.

In de Ambachtsschool was een gaarkeuken. Via de Smedenstraat liep je naar de ingang van de speelplaats om daar met een pannetje, na het ontbijt van de soldaten, de restanten af te halen. En wat schetst onze verbazing: vers gebakken zalm en 'white bread', het was dus weer smullen.

Ook werd de Sacramentsprocessie in eren hersteld. Op een zondag trok de stoet door Heerlen en in de Stationsstraat stonden we te kijken. Een groepje dames in lange witte gewaden kwam voorbij, sommige met vleugels als engel en een grote groene palmtak in de hand. De Amerikanen hadden zoiets nog nooit gezien en vroegen wat dit voorstelde. Ik zei dat dit een maagdenkoor ('virgins') was waarop ze vroegen of ik dit wel zeker wist. Daar kon ik natuurlijk geen antwoord op geven.

Contact met een Amerikaan hebben wij nog gehad toen hij richting Donau was en ons schreef dat de Donau niet zo blauw was als het lied, maar een 'poor shade of brown' was.

Veel soldaten sneuvelden en toen werd het enorm grote oorlogskerkhof geopend in Margraten. Op school adopteerde bijna iedereen een graf en op open vrachtwagens werden we met een zelf gemaakt bloemstuk in de vorm van een V van Victory richting Margraten gereden.

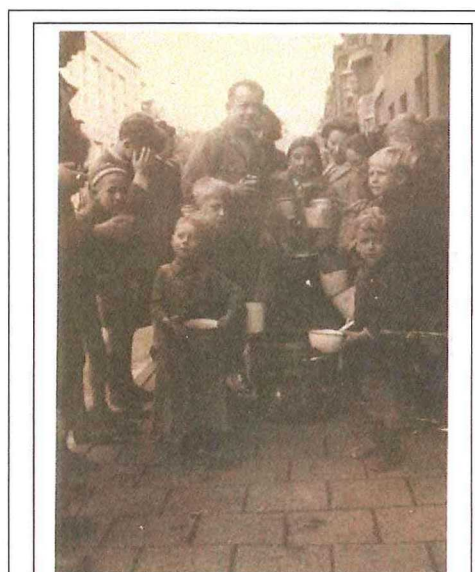
Toen prins Bernhard en Eisenhower een ceremonie in Margraten bijwoonden heb ik foto's gemaakt, ik stond heel dichtbij.

Via Spoorloos, die toentertijd informatie gaf over oorlogsverleden, hebben wij het adres van 'onze Amerikaan' ontvangen, maar hij was in 1996 overleden. Gevonden maar overleden, stond in het bericht. Zijn echtgenote vertelde dat hij in 1946 heelhuids was teruggekeerd, maar bijna nooit over zijn oorlogsverleden gesproken heeft. Hij was een vrolijk persoon die graag square- en ballroom danste.

Nawoord:

Na het einde van de oorlog heeft mijn vader mij naar familie in Brussel gebracht om aan te sterken. Ik kwam onherkenbaar terug, in de Patisserie van mijn oom had ik veel gebakjes gegeten!

Astrid Crijns-Sommer

*Eten uitdelen in de Smedestraat.
Kinderen werden vaak weggeduwd door
ouderen.*